

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 47.

V Ljubljani, v soboto 16. novembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrť leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Slovenci!

„Slov. krščansko-socijalna zveza“ v Ljubljani

vabi na

važen javni shod

katerega priredi

v nedeljo 17. novembra t. l. ob 10. uri dop.

v veliki dvorani

„Katoliškega Doma“

Turjaški trg šte. 1.

DNEVNI RED:

Vseučilišče v Ljubljani.

Dolžnost vsakega pravega Slovenca je, da prav gotovo pride na ta shod, na katerem bomo zahtevali naše pravice, da se v Ljubljani ustanovi vseučilišče! Ker bi bilo to za vsacega tudi velike gospodarske koristi, saj bi potem slovenskim sinovom ne bilo treba dragega denarja nositi na Dunaj ali v Gradec, pričakujemo, da se našemu vabilu prav gotovo odzovete in povabite na shod vse svoje znanke.

Prihitite polnoštevilno!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze“.

Kdo dela za omiko ljudstva?

Stanu primerna izobrazba človeka je imeniten zaklad. Zato se vsak pameten človek briga za dobro izobrazbo svojih otrok. Tudi voditelji naroda morajo na to gledati, da je ljudstvo omikano. Najboljša voditeljica narodov je katoliška cerkev. Nikdar ni ona zanemarjala svoje dolžnosti, vedno je skrbela za omiko narodov, kakor nam dokazuje zgodovina.

V „temnem“ srednjem veku, ko ni bilo nikogar, ki bi bil učil ljudi močvirja in pragozde preminjati v rodovitne travnike in senožeti, prevzela je cerkev lepo nalogo, da je širila prosveto in jo hvalevredno izvršila. Ko se je začutila potreba, da bi se osnovala šole po mestih in vaseh, bila je cerkev, ki jih je ustanovila brez državne podpore ob svojih stroških. Tudi v naši slovenski domovini so prve šole povsod ustanovili duhovniki, ki so bili ob enem tudi prvi učitelji na novih šolah, ali pa so iz svojega žepa plačevali namestnike. Kdor to taji, ta zgodovine ne pozna, ali je pa poznati noče, kakor dr. Slanc.

Velika krivica se tedaj dela duhovnom, ako se jim predbaciva, da so nasprotniki omike. Izmislili so si to laž le ljudje, ki sovražijo cerkev in tedaj hočejo duhovne napraviti sovražnike tistega ljudstva, v katerem bi radi podrli cerkev in njene nauke. Duhovniki in sploh „klerikalci“ so prepametni ljudje, da bi mogli biti sovražniki omike in napredka. Seveda pri tem mislimo krščansko omiko in pameten napredek, ki ljudstvu res koristita. Dandanes že marsikak prismojenec misli, da je omikan, ako prav po barbarsko zna zabavljati na Boga in cerkev in psovati duhovne, in pod napredkom mnogi razumejo le napredek v moralni propad; za oboje pa zahtevajo svobodo. Podivjanost, ki ki se je začela širiti zlasti med našim narodom,

odkar se širi ta moderna omika, dokazuje istinitost naših trditev.

Da vidimo, kako je duhovščina prijateljica omike tudi v naših dneh, naj podamo dvoje dokazov, katera smo posneli iz letošnjega „Koledarja družbe sv. Mohorja“. Na 48. strani te knjige popisuje Anton Logar razvoj Št. Pavla, mesta v Ameriki, ki šteje sedaj nad dvesto tisoč prebivalcev. Ne le župnije ampak tudi šole v tem sedaj mogočem mestu so ustanovili v zadnjih desetletjih slovanski duhovniki. Pri cerkvi sv. Frančiška je sezidal šolo slovenski župnik Stariha, ki še danes ondi za-njo skrbi; pri cerkvi sv. Matevža je ustanovil šolo g. Plut, v župniji sv. Neže g. Trobec, v župniji sv. Bernarda g. Ogulin in v župniji presv. Srca, Štajarec g. Keberl. Tedaj tudi na oni strani oceana so slovenski duhovniki ostali, kar so njihovi tovariši v domovini, prvi nositelji omike.

Učitelj Ljudevit Stiasny, ki je že videl mnogo sveta in o katerem ni znano, da bi bil kak „klerikalni podrepanik“ pa opisuje v „Koledarju“ pariško razstavo. In kaj pravi on o misijonarjih, katere bi liberalni Francozi in Slovenci radi vse izgnali iz dežela? Stiasny piše: „Kaj lepo so se vdeležili te raztave tudi razni misijoni. Videl si na stvareh, razporejenih po raznih misijonarjih, kako izborne uspehe dosežejo misijoni po tujih krajih, ko razširjajo sv. vero, ž njo pa tudi pravo prosveto. Najkrasnejša je bila izložba, ki jo je priredil misijon v Toa. Ta izložba bi zbirko vsakega muzeja zdatno obogatila. Nič manj zanimive so bile zbirke misijonov v Kini v Indiji, na Madagaskarju itd.“ — In vendar se drzne urednik „Slov. Naroda“, ki je tudi videl one sadove prave prosvete, vedno udrihati po misijonarjih kot temnih eksistencah, katere treba uničiti. Ljudem, ki kaj mislijo, naj ti podatki zadostujejo!

Vedoma ali nevedoma.

(Črtica.)

Predstavljajmo si v duhu mrzel zimski dan. Mesto čistega zraka veje nam skoro neprodorna megla v obraz, ter vpliva tudi na duha, da je nekako otožen in čmeren. Polovico manj ljudi je videti na ulicah nego navadno, in še ti morajo le radi oprakov prenašati neznosen mraz. Visoko nad vrat zaviti v gorke kožuhe stopajo brzih korakov možaki in ženice po ledenih hodiščih. Sneg nam škriplje pod nogami, kakor da bi sam hotel izraziti nevoljo nad tolikim mrazom. Sploh, vsakteremu je z obraza brati, da bi jo najraje hitro domov popihal, prej ko mogoče ogret si mrzle ude ob gorki peči. Da, srečnega se sme šteti, kdor se ob takem času lahko greje. Toda žalibog, da je na tisoče ljudi po velikih mestih, kateri niti obleke nimajo, da bi jih branila ostrega mraza. Beda in sila, kateri vedno spremljate siromaka, nagajate mu zlasti ob zimskem času, in mnogo mnogo ljudi mora mrazu ali lakote umreti, dasiravno se dobe tu pa tam dobri in usmiljeni ljudje, katerim še bije žila za reveže.

Stopimo v neko stransko ulico mesta B. in podajmo se po stopnjicah navzgor vedno višje in višje, dokler ne otipamo v podstrešji majhnih vrat, ravno take izbice, katere prebivalci strašno

trpe zaradi mraza. Burja bije od vseh strani in stresa okna, na katerih so šipe s takimi ledenimi cvetkami pokrite, da dobe prebivalci sobe komaj dovolj svetlobe. Po vsem tem že lahko vemo, da nismo prišli k imovitim ljudem. Pohištvo — če sploh smemo imenovati s to besedo staro, od črvov razjedeno omaro, jedno mizo, dve revni postelji in par navadnih stolov — nam priča o siromaštvu; še bolj pa se vidi beda teh ljudi iz njihovih upalih in suhih lic.

Na postelji leži mlado dekle, katere protinarnavna rudečica na obličji nam jasno priča, da ima ono strašno bolezen, za katero človek počasi pa vidno hira — jetiko. Njena koščena roka počiva v roki moža, čegar gosti, a osiveli lasje dokazujejo starost; obraz pa ravno nasprotno kaže, da imamo pred seboj še sicer krepkega moža, kateremu pa vendar lažje prisojamo dobo starčkovo, nego dobo moških let.

„Oče, tebe zebe“, oglasi se tenak in skrben glas bolnice.

„Ne, hčerka, nič me ne mrazi, le roke so mi malo otrpnile“, odzove se jej oče, in si obnošeno suknjo trdneje zapne. „Vendar pa bom še malo priložil na ogenj, da naju ne bo zeblo“. Nato gre počasi k železni pečici, ki je stala v sredi sobe, da se ni preveč gorkote poizgubilo,

in vrže na žrjavico nekaj kosov premoga — zadnjega, katerega je še imel.

„Oče, veš-li, da je danes rojstni dan ranjke mamice?“ oglasila se je zopet bolna hčerka na postelji.

„Da, danes bi bila ravno 42 let stara, in praznovala bi lahko srebrno poroko, če bi le bila ona še živa“, odgovoril je mož in zopet nadaljeval po kratkem molku: „Kdo bi bil to pred 25 leti le slutil, da bode moral potomec tako slavne rodovine T. . . ., katerega je svoje dni ves Pariz zavidal zaradi njegove soproge, da bo moral Ivan pl. T. . . ., posestnik gradov in milijonov, svoje stare dni borno preživeti v podstrešji; kdo naj bi si bil mislil, da moram sedaj jaz, nekdanji bogataš, danes vesel biti, da si morem priboriti vsakdanji kruh, da služim slikarju za model, in vrhu tega za plačilo, katero še dolgo ne dosega miloščine, kakoršno sem metal nekdanj jaz revežem in beračem pod noge. Oh!“

Burne misli švigale so mu po osiveli glavi.

„Ne brigaj se več za davno prošle srečne dneve in za okoliščine, katerih žalibog ni mogoče premeniti!“ odgovori mu tužno hčerka.

„Zakaj bi se ne dale premeniti?“ zavrne jo pikro oče. „Čeprav najinega položaja po človeških mislih ni moči premeniti, in bi za to trebalo skoro,

Glas iz Istre.

Istra, 14. novembra.

Ako se ne motim, je nekako dve leti, kar sem čital v „Slovenču“ dopis iz Istre, v kojem dopisnik javno pove, da se gg. učiteljem po Istri usiljuje in zastonj pošilja „Slov. Narod“. Mnogi g. učitelji so to „gnojnico“ seveda sprejeli, čitali in tudi drugim dajali čitati. Nevede je tako neizkušeno ljudstvo srkalo strup brezverstva v se, in posledica tega je bila, da so začeli romati tudi med istrsko dobro ljudstvo umazani „Rodoljubi“, kakor čujemo iz občine Jelšanske. — Kranjski laži-liberalci naprednjaki dobili so vsled tega pogum, da danes naše zaslužene voditelje surovo, podlo napadajo v svojem „Slov. Narodu“. — Seveda ima to napadanje ves drug namen, kakor pa se na prvi pogled vidi. Naše voditelje bi namreč radi spravili na opolzlo pot ne-napredne stranke, kakor se jim je to posrečilo deloma na Goriškem. A cenj. čitatelji, med Goriško in Istro je velikanski razloček! V Istri mora ostati dosedanje razmerje, ali pa pademo vsi v italijansko žrelo. Tedaj: aut, aut!

A vse to dobro znajo naši rodoljubje in voditelji, poznavajoči razmere v Istri. Nikakor ni bila tedaj opazka dr. Rýbař-a na občnem zboru političnega društva „Edinost“ neumestna, še manj pa žaljiva, ter ravno pred volitvami koristna. Kakor je bilo pričakovati, sledil je surov napad iz Ljubljanske klike na dr. Rýbařa. Seveda, ako mislijo voditelji ne-napredne stranke na Kranjskem ali gospoda okoli „Slov. Naroda“, da so s tem dr. Rýbařu kaj škodovali na ugledu, se jako motijo. Malo „gnoja“ več, Malovrh, in nič drugega; smrad, ki ga je tržaška burja daleč čez morje razpihala! On ostane vsejedno ljubljenelec tržaskih oziroma okoličanskih Slovencev. Naše ljudstvo je pač že toliko politični zrelo, da se ne vsede na limance takim političnim gimpelnom. — Ni moj namen zagovarjati dr. Rýbařa, ker ga zadosti zagovarja njegovo vedno nesebično delovanje med tržaskimi Slovenci, res nesebična ljubezen do isterskega trpina. Hočem pa nekoliko baviti se z notico v ljubljanskem „Narodu“.

„Slov. Narod“ trdi, da napredna stranka ni odgovorna za vse, kar njeni člani počenjajo v Trstu in po Istri. O pač gospoda, odgovorni ste! Kdor je slovensko ljudstvo po Kranjskem razburil, vnel strasti, on je odgovoren za vse pojave in posledice med istim narodom. Kakor ste jih naučili peti, tako pojejo vaši gimpelni!

„Slov. Narod“ pravi, da je dr. Rýbař naredil iz „muhe slona“. Ako je po Istri vse jedno, da ne-napredni vinski kupci trpina istrskega nagovarjajo, „naj ne poslušaj farjev“, o tem soditi ni poklican ne dr. Tavčar, še manj pa Malovrh, ker ne poznata razmer po Istri. Sicer pa, kaj pa vtikajo vaši člani svoje nosove v istrske

čudeža, imam še vendar jedno iskro upanja na nekaj, kar bi naju oprostilo vseh tug in težav, in to je — smrt. Često imel sem jo že pred očmi, ni se mi jo treba torej bati. Ljubi otrok, zagotavljam te, da so me že često misli obhajale, življenju slovo dati, pa, ko sem se nate spomnil, nisem mogel izvršiti svojega naklepa. Če bi pa tebe ne bilo, tudi mene bi nikdo več ne gledal v tej solzni dolini, kateri ljudje pravijo svet.

„Oh, oče, ne govori tako nebovpijoče! Zupajva na Boga, bodi prepričan, ta naju bode iz vseh stisk rešil. Toda groza me je, če pomislim na tvoj nameravani čin, dajva se raje o čem drugem pomeniti. Prosim te, ljubi očka, zaigraj mi mojo najljubšo pesmico; slabosti me obhajajo, in morda bodem potlej lažje zadremala“, rekla je bolnica s slabotnim glasom, oči pa je uprla v očeta.

Dasi so bile razmere neizogibno žalostne, videlo se je vendar na prvi pogled, da je naš mož v mladih letih vžival pravo plemenitaško vzgojo. Takoj je ustregel obupni oči hčerki željo in je vzel iz stare črvive omare citre. Videlo se je, da so bile dokaj vredne, kupljene v prejšnjih boljših časih in da so mu morale posebno priljubljene biti, da jih ni prodal in si s skupljenim denarjem vsaj za nekaj časa opomogel iz stiske. Vsede se torej poleg hčerkinje postelje in začne

razmere, ako nam že nočejo drugače pomagati, ako naši prvaki niti ne bi smeli opominjati in svariti pred tako škodljivimi agitacijami. Saj puste v miru vaš „gnoj in smetišče preperle slame“. Sploh so pa voditelji ne-napredne stranke že zdavnej izgubili pravico dajati nam Istranom naukov, ker oni se družijo doma z Nemci, in ako tako pišejo o naših prvakih, ko o dr. Rýbařu, delajo v roke Italijanom, našim najhujim sovragom. Nam zadostuje, in vsakemu poštenemu Slovanu. Seveda hočemo o vsem tem še pisati, za takrat naj zadostuje mala paralela med dr. Rýbařem in dr. Tavčarjem na eni strani, in druga med dr. Rýbařem in Malovrhom.

„Slov. Narod“ nekako začudeno vpraša, kaj je dr. Rýbař takega storil, seveda, za slovenski narod, in podtika se mu zlobno, češ, da se lakajsko plazi za duhovščino. Ta zadnja trditev je neresnična, kajti dr. Rýbař ima z duhovščino le toliko opraviti, v kolikor se k njemu obrne kak duhovnik v potrebi. Sicer pa pride eden ali drug ravno tako k drugim odvetnikom sploh, kamor kdo hoče, in do kogar ima zupanje. Nikdar in nikomur pa se ravno dr. Rýbař ni usiljeval. Morda je kedaj v zvezi z kakim duhovnom istrskim, toda le kot odbornik in pravni zastopnik tržaške slovenske posojilnice. Drugih zvez ni imel in jih tudi ne potrebuje. Ako zna „čisti“ značaj Malovrh kaj boljšega povedati, naj le pove.

Torej k paraleli! Kaj je storil dr. Tavčar takega za slovenski narod sploh? Surovo napadanje ljubljanskega škofa in duhovščine po Kranjskem, zveza z Nemci v deželnem zboru, to je njegovo delovanje zadnjih let. To je pač desetkrat nič! Ali veste ne-napredna gospoda okoli „Slov. Naroda“ še kaj družega? Ali vam morda imponujejo Tavčarjeve solzne romantične povesti iz preteklih dnij. S tem si Slovenci nismo nič pridobili.

„Torej!“ — Dr. Rýbař je v Trstu toliko storil za Slovence, da je postal ljubljenelec tržaskih Slovencev in istrskih trpinov. In to je zadosti. Morda bi storil še več, a ga vi s svojimi res „vodenimi neslanostmi“ ovirate.

Sicer pa, ker že dr. Rýbařu toliko predbacivate „lakajsko“ plazenje za duhovščino, pa obrnimo stvar malo drugače. Komu so strici duhovniki pomagali hlačice trgati po šolskih klopeh, in kdo je tedaj pojedel več farovškega kruha, ali dr. Tavčar, ali dr. Rýbař? Odgovorite nam na to! Torej!

Gosp. dr. Rýbař naj mi oprostí, ko čita te vrstice „Slov. Lista“, ako primerjam njegovo delovanje z ne-delovanjem Malovrhovim. — Torej, Malovrh, kaj pa je ta mož storil za slovenski narod! Nič in zopet — stokrat nič! Zabavljanje čez ljubljanskega škofa, čez „farje“, loške nune itd. itd., sploh „gnojnico in smeti“ mora mož vsak dan v rokopisih čitati, popravljati, še kaj pridjati, da je bolj pikantno, in kaj

ubirati zvonke strune. V majhni izbici doneli so sedaj mili glasovi, zdaj jako žalostno, zdaj zopet divje, krčevito, močno in pojemajoče — videlo se je, da je hotel vlti strunam vsa svoja obupna čutila. — Glasovi so kmalu začeli pojemati, s časom so bili vedno slabejši in slabejši, naposled so strune utihnile in zavladała je tajna tihota po sobici. Zdelo se je, da sta se oči in hči zibala v sladkih sanjah.

Zoprni in ostri duh premogov razširjal se je izven sobe po stopnjicah in prebivalci one hiše so naposled radovedni prišli gledat, kaj bi neki bilo vzrok tolikemu dimu. Prišli so v sobo, puh bi jih bil kmalu vznag vrgel. Komaj so mogli razločiti dvoje bitij, jeden človek v postelji, drugi zraven nje. Dvojica bila je — mrtva.

Zadušila sta se vsled premogovega plina. Mirni nasmeh igral je na ustnicah bolnice, mož pa je imel glavo naslonjeno na stolovo naslonjalo, na kolenih so mu pa počivale njegove citre. Zdelo se je na prvi pogled, da oba le spita. Preiskava pa je dognala, da se je jel vsled zaprtih vrat pri pečici razširjati plin po sobi in da sta se vsled tega oba zadušila.

Kedo ve, so li bila vratica vedoma ali nevedoma zaprta ostala?

še? Gospod urednik, pomagajte mi, in pridenite tudi še Vi kaj o vele-koristnem delovanju urednika „Slov. Naroda“. Pač, še nekaj znam: tudi je napadel za korist slovenskega naroda v Zvezdi g. Koblarja. Gosp. prof. Glaser bi ne smel pozabiti, ako bode kdaj popravljal svojo „Zgodovino“ na veleuma Malovrha in zapisati z debelimi črkami, kako zaslužen je bil ta čisti značaj na slovenskem književnem polju. — In dr. Rýbař! Kolikor je nam znano, je mož jako malo hodil po „farovžih“. Morda je slučajno bil dvakrat v farovžu in se tam dotaknil farovških žlic, ki pa niso bile srebrne. Pozitivno pa znamo, da ni nobene odnesel. A od nekoga znamo, da je kradel „farovške srebrne žlice“, in igral za cerkvene solde, vendar je upliven človek narodno-ne-napredne stranke na Kranjskem, — gotovo pa je eden voditeljev „naprednega“ časopisja!

Sicer pa pustite nas v miru. Brez vas smo se bojevali leta in leta in se bodemo še. Kdo je pa delal za narod svoj, o tem bodo sodili vaši in naši potomci, ako se liberalcev ne bodo sramovali. Le to vam še povemo, da je padel vaš „pasji bič“ takrat po morju. Ne bode nič, gospoda, čeprav še jedenkrat skličejo vaši pripadniki učitelji shod v Kozino, da se prične akcija ne-napredne stranke po Kranjskem, tudi v Istri. Ne bode nič, vsaj za sedaj še ne, seveda, ako se ne združite z Italijani.

Gospodom tržaskim pa svetujemo, da naj se ne hodijo več uklanjat naprednjakom v Ljubljano. Pustite jih v miru. Svetovali bi vam tudi, da ne delajte preveč poklonov sladkozavitemu „možu dela“, Iv. Hribarju. On je pristaš in voditelj ne-napredne stranke na Kranjskem: in ne gane prsta proti posuovelosti stranke. In to je zadosti, ker „tiha voda globoko dere“. — Sapienti sat! — N.

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 11. novembra. (Našem udeleželnemu poslancu na uho.) V zadnji „Jednakopravnosti“ Vam, g. poslanec, naši liberalci obljubujejo da Vam bodo prav hvaležni, ako greste na Dunaj in tam pojasnite čudne razmere na naši rudarski šoli. Nikar ne verjemite! Če bi Vi res razkrili vse, kar je nepostavne na naši šoli, bi Vas liberalci še bolj strupeno gledali kot doslej, in to Vam jaz kot Vaš volilec dejansko dokažem. Le berite!

Šolska postava določuje, da tam, kjer je bilo v zadnjih treh letih nad 80 učencev koncem leta naj se razred razdeli v dva oddelka. Sedaj pa poglejmo uradne številke. Koncem leta 1898/9. je bilo v II. deškem razredu 100 učencev, 1899/0 88, leta 1900/1 pa 87, toraj tu bi morala biti paralelka tem bolj še, ker je letos v tem razredu 101 učenec. A glej čuda! V tem razredu podučuje g. vodja sam, ko ima z uradnim dopisovanjem in z drugimi opravki dovolj posla in naša direkcija se nanj sklicuje, češ ako voditelj sam lahko podučuje 101 učenca, zakaj bi kaka druga učiteljska moč iste ne zamogla, ko ni tako obložena z drugim poslovanjem kakor g. vodja?

Nasproti pa vidimo drugačno ravnanje na deklški strani. Tu je bilo n. pr. v III. razredu koncem 1898/9. leta 65 učenek, 1899/0 81, a koncem pretečenega šolskega leta 85, tedaj povprečno število zadnjih 8 let ravno 77, postavno toraj nikakor opravičena paralelka. In vendar kaj se zgodi? Na deškem razredu protipostavno ni paralelke, v deklškem pa zopet protipostavno je vsoprednica. Zakaj? Letošnje leto nam to odgovarja. Komaj je bila kaka kandidatinja naših Lapajnetov s prvimi učiteljskimi skušnjami doma takoj so za njo napravili paralelke na deklški strani. To se je v letu 1901 kar dvakrat zgodilo.

Vidite g. poslanec, ako to protipostavnost na Dunaju razkrijete in in želite še več paralel Vam bode minister odgovoril: „potrpite še eno leto, saj sem poučen, da drugo leto izdelati zopet dve Lapajnetovi na učiteljski pripravnici, in zopet imate dve novi paralelki, kaj hočete še več?“ Vaša pot bode zastonj, naši liberalci bodo pa le hudi na Vas, češ, kaj nas ovira, ko mi tako naglo in varno svoje hčerke spravljamo pod streho na rudarski šoli in rudarji bodo še

bolj godrnjali čez nje in se začudeni popraševali, kake zasluge imajo ravno Lapajneti pri rudniku, da se jim tako streže! Ako kakega rudarja hči izvrši pripravnico mora nekaj mesecev čakati, da dobi v kakih hribih službo, te pa lahko kar sredi leta vstopijo, kar vsporednica se za nje napravi, pa je.

Ne pozabite dalje g. poslanec da je to privatna šola, ki dovoljuje kako umešavanje le postavnim nadzornikom. Ako okrajni nadzornik molči, ako se deželni šolski nadzornik ne gane, kaj bode Vaša pot na Dunaj izdala? Morebiti dobite par uljudnih fraz in če preiskujejo razmere na naši šoli, vprašali bodo le nadzornike, šolskega vodjo in direkcijo, ako pa ti sedaj vse to trpe, se bodo že znali opravičiti za Vašim hrbtom. Toraj pot na Dunaj je a priori zastoj.

Zavržena je stvar že v tem, da se kar meni nič tebi nič snujejo vsporednice brez sistemiziranih mest. Namesto da bi se pristojna oblast obrnila na višje predstojnike ter predlagala, da se morajo učiteljska mesta napraviti, kjer je potreba, nastavljajo se sedaj kar prostovoljke in v kratkem kot pomožne učiteljice. Drugod imajo pri sistemiziranih mestih suplente s pristojno plačo, a pri nas je izjema, ker je privatna šola.

Nekdaj je bila idrijska šola na glasu, od daleč na okoli so pošiljali premožnejši stariši svoje otroke v rudarsko šolo. A sedaj? Često učitelji ne prosijo v Idrijo, ker imajo drugod ugodnejše stanje, kakor pri nas. Naši učitelji so že opetovano prosili ministerstvo, naj dobro plača učne moči in bode lahko med prosilci izbiralo najboljši, ne pa kot je sedaj, da za razpisano službo včasih nobeden ne prosi in direkcija mora privzeti vsako novo pečeno moč, ki se ji kot volonterka ponudi. Obrnili so se že do idrijskega državnega poslanca dr. Ferjančiča v tem oziru, a on je odgovoril ne poznajoč naših razmer: „Saj imate učitelji v Idriji celo 100 gld. več, kot Vaši tovariši na deželi.“

Ako bi pa kak učitelj, ki ima že kaj prakse, hotel priti v Idrijo, se pa vpraša, kake stranke je. Pred dvema letoma je bilo izpraznjeno mesto učitelja. Oglasil se je mož z izvrstnimi spričali, bil dober pevec, kar se ravno na naši šoli pogreša, ni imel sicer skušnje za nemščino kot učni jezik, a te bi bil v enem letu dostal. Prej so take radi sprejemali. A kaj se zgodi? Razpisano mesto za učitelja, dobi — učiteljica. Ne vemo sicer, kakega političnega mišljenja je bil a imel je dve napaki. Prvič bil je svak tajnika kat. del. družbe in drugič rojak našega dekana, kateremu se je tudi poklonil. To se mu je štel v greh, češ, kaj pa ko bi bil klerikalec, zato na učiteljsko mesto ne učitelj, rajši učiteljica.

Vidite gospod poslanec, da gre našim liberalcem pšenica prav lepo v klasje na naši šoli, to so samo nekatera fakta, a jih je še več in delikatnih, toraj ne motite jih in ne verjemite, da Vam bodo hvaležni, ako napravite „frk na Dunaj“. Našim liberalcem se sedaj tako dobro godi na naši šoli, kakor vrabcu v prosu, le ne podite jih iz njega. To Vam svetuje prav odkritosrečno Vaš volilec.

Iz Idrije, 12. novembra. Kar studi se že vsakateremu, kakor dela naša „Jednakopravnost“. V vsaki številki pozivlja iz maščevalnosti razne predstojnike, naj kaznujejo svoje podložnike iz najnižnjih vzrokov. Ako ne doseže svojega namena, tedaj pa bridko toži nad strankarstvom. In sami?

Tam v rižah nastavlja županstvo moža, kateri oskrbuje cesto proti Vojskemu. Pred nekaj meseci so izročili ta posel oženjenemu rudarju R. Svojo službo je opravljal prav pošteno. Na dan volitve — 19. septembra — je šel mož zjutraj po opravku v mesto. Pride mimo gostilne Š. Iz gostilne prihitita za njim župan Lapajne in podžupan Šepetavec ter mu očitata, da agitira na katoliško stran. Mož — ki tudi nima volivne pravice za deželni zbor — pove odkrito, da doslej še ni nikdar agitiral. Gospoda nato primeta rudarja, ali ni po mišljenju res pristaš katoliške stranke. R. ni tajil, ampak povedal, da je vpisan že tretje leto v katoliško delavsko družbo. „To je že zadosti,“ rekel je nato liberalni občinski zastopnik, „taki ljudje ne bodo vživali občinskega denarja“. In s koncem septembra so moža poštenjaka, dru-

žinskega očeta, odslovili. Delo in zaslužek je dobil mladenič, kateri je vpil ob volitvah: Živio Majaron! . . . Vnebovpijoče!

V očeh liberalne gospode in negospode seveda to ni strankarstvo.

V zadnji številki pozivlja „Jednakopravnost“, naj odloži Arko mandat — seveda, ker so mu ga liberalci dali!! Pri tem piše: „Mi smo tudi za to, da za vsakega zadnjega delavca, ne pa za kakega trota v človeški družbi. Zjedinjeni smo torej, vaš mandat dol, g. Arko!“ Kaj je mislil dotičnik, kateri je to pisal, ni mogoče pogoditi. Kdo je oni „trot v človeški družbi?“ Pa ne da bi mislili našega poslanca Arkota? Postavili smo za kandidata in tudi volili dekana Arkota, ker se nam je zdelo, da bomo s tem kandidatom liberalcem še najbolj ustregli. Saj so si ga vendar izbrali celo za kateheta na realki! Na realko pa menda vendar ne bote — trotov vabili za učitelje? Kam potem pride „Jednakopravnost“?

„Jednakopravnost“ zahteva, naj se odstavljajo pazniki in drugi, kateri so bili kaznovani na par kron, — kajpada zopet le, ako so katoliškega mišljenja . . . Prsti nas srbé, da bi zapisali ob tej priliki jih nekaj, a za sedaj raje molčimo . . .

Gospodom pri „Jednakopravnosti“ pa povemo odkrito: Najboljše, kar je prinašalo doslej njih glasilo, so bile vendar še „Repkove“ — za politiko pa niste, ker vas strast slepi.

Politični pregled.

Dr. Ebenchoch, vodja katoliških Nemcev avstrijskih, pride baje zopet v državni zbor. Nek katoliški poslanec odstopi, da naredi Ebenchochu mesto.

Krščansko socialna stranka v državnem zboru je jako nezadovoljna z vlado, ker poljedelski minister noče dosti slišati o odpravi termenske kupčije z žitom. Ako vlada o tem ne bo dala pri tretjem branju proračuna ugodne izjave, bode v krščansko socialnih poslancih dobila odločne nasprotnike.

Postopanje protestantskih agitatorjev. Več slučajev smo že brali v katoliških listih, kako nečuvno in naravnost škandalozno agitirajo najeti postopači za odpad od katoliške cerkve. V sledečem naj navedem nek slučaj, ki ga je prinesel graški katoliški list „Volksblatt“. Tovarniški delavec J. Puchmann in njegova žena sta obiskovala gostilno „Pri dimnikarju“ v Gradcu. Omenjeni delavec je bil nekoč zelo vinjen. Približa se mu nek protestantski agitator in mu pove, da dobivajo ubožni in za delo nezmožni delavci, ako prestopijo, v starosti od protestantov precejšno podporo. Agitator je hitro izpolnil pripravljeno polo za odpad, akoravno je delavčeva soproga odločno nasprotovala. Ona kakor tudi mož nista podpisala dotične pole. To izjavo sta dala omenjena delavca v Gradcu pred kapelanom Mader in tremi drugimi pričami. — Čestitamo protestantom, ki na ta način dobivajo odpadnike. Konečno se morajo sramovati dejanj svojih priganjačev. „Narodu“ pa, ki tako rad prinaša število odpadnikov svetujemo, naj prinese tudi te podatke.

Zopet zde-afera. V Olomucu je na naknadnem kontrolnem shodu stotnik dal zapreti azistenčnega zdravnika v rezervi, dra. Ostadala, ker se je le ta zglasil z „zde“. Mi smo že večkrat dokazovali vso nezmisljenost tega postopanja vojne uprave z ozirom na smoter kontrolnih shodov samih, a danes si vnovič dovoljujemo izreči svoj opravičitev dvom, da bi taki dogodki posebno pospeševali disciplino in tisti vedno toli povdarjani „dobri duh“ v vojski?! Ogorčeni ljudje se pač slednjič že pokore tistemu „moraš“, ali — ogorčenje ostaja! Da naša vojna uprava noče uvideti tega! Stvar pride v državnem zboru v razgovor.

Značilne volitve. Volitve v hrvaški sabor kriče do neba. Kako se je moralo pri volitvah v hrvaški sabor postopati kaže slučaj v Brodu. Ondi je bil v sabor izvoljen vladni pristaš Krajcovic. Nekaj dni po saborski volitvi so se vršile v Brodu občinske volitve, pri teh je pa vladna stranka ostala v veliki manjšini. Pač samo na Hrvaškem mogoče!

Hrvaške volitve in francosko časopisje. „Obzor“ pozivlja vse prijatelje, da mu pošljejo podatke o zadnjih saborskih volitvah. Ko se vse poslano gradivo uredi, napiše se francoski in hrvaške volitve bodo potem v pravi luči pojasnjene v francoskem časopisju. Tako bode ves svet zvedel, kako se dandanes ravna s Hrvati v Hrvatski.

Hrvaški sabor. Kakor poročano, je vlada nenadoma razpustila hrvatsko zbornico in proti vsem pravilom razpisala v enem tednu nove volitve. Ta hitrost madjaronske vlade je veljala namenu, da se vlada na vrat na nos iznebi vseh opozicijskih hrvaških zastopnikov in si izbere po svoji volji kimovce, ki bodo ponižno pritrjevali v zbornici oni komandi v Budimpešti, ki ima geslo: uničenje hrvaškega jezika in hrvaške zemlje. Da se vladi njena peklenska nakana tem ložje posreči, uprizorila je pred volitvami uprav bestijalno gonjo proti vsem hrvaškim opozicijskim listom. Ti listi so bili zaporedoma konfiscirani, tako da niso mogli poučiti volivcev o nakani vlade in o zadržanju pri volitvah. A ne le to, vlada je ves volivni akt najstrožje nadzorovala, občinski uradniki, žandarji in policaji so opozicijske kandidate na konjih spremljali od volišča do domov in vsaki pojav narodove volje so vladini pandurji siloma udušili. Na ta način je vlada spravila pod streho ogromno število 77 svojih kimavcev, dočim je hrvaška opozicija dosegla le 11 mandatov. Na tak barabski način se hoče ugonobiti hrvaški narod na njega lastni zemlji! Iz tega pa moramo tudi mi erpiti nauk, da le še s silo kaj dosežemo.

Rusko-poljsko razmerje. Pred malo dnevi je imenoval car prvim poveljnikom vilenske gubernije v ruski Poljski katoliškega Poljaka generala Hurczyna, nad čemur so Poljaki jako veseli. To je pač znak, da se izpremeni sistem ruskega vladanja v poljskih krajih, in da se zboljšajo razmere med Rusi in Poljaki.

Vojna v južni Afriki. Krüger je baje izjavil, da je pripravljen pogajati se za mir, ako se angleška vlada obrne naravnost do njega. Zahteva pa popolno neodvisnost burskih republik pod garancijo Rusije in Francije ter amnestije za vse kaplanske ustaše; Buri bi bili nasprotno pripravljeni odstopiti Angležem pokrajino Witwatersrand s zlatimi rudniki. Sicer so pa pripravljeni nadaljevati vojno, dokler ne izvojujejo popolne neodvisnosti. Kitchener brzojavlja med drugim, da so se Buri na severovzhodnem delu Oranje zopet združili pod poveljništvom Deweta. Torej so bile vse one angleške vesti o Dewetovi smrti le pobožna želja. Neka privatna brzojavka iz angleškega vira javlja, da je sedem osmin vsega kaplanskega prebivalstva v odkriti ustaji. Najnovejša vest se pa glasi: Vojni minister Brodrick je v govoru, ki ga je imel včeraj, pripisoval krivdo na podaljšanju južno-afriške vojne predobrohotnemu postopanju z ustaši. V prepričanju, da mora zlomiti odpor Burov, odpošlje vlada novih čet v južno Afriko. Angleška vlada obljubuje 70 odstotkov od vsakega plena, tistim ki hočejo iti mej vojake v Južno Afriko.

Domače novice.

Srebrni jubilej papeževanja Leona XIII. v Ljubljani. „Vrhbosna“, ugledno glasilo kapitala vrhbosanskega ponatiskuje dobesedno naš članek „Slava Leonu XIII!“ in dotične naše predloge ter se popolnoma strinja s tem, da bi slovenski in hrvaški narod skupaj na posebno slovesen način proslavila v Ljubljani svojega velikega Dobrotnika. „Vrhbosna“ pridodaje našemu članku naslednje tople besede: „Vrhbosna“ rado prihvača i preporuča ovaj bratski poziv iz Ljubljane. Milo bi bilo i našem svetomu Otcu Leonu XIII., kad bi mu zagrljena dva brata poslala onjegovusrebrnom papirskom jubileju svoje djetinje čestitke. A ne sumnjamo, da će se Hrvati iz svih krajeva odazvati našoj bijeloj golubici Ljubljani, oduševiti li se samo još ona posve za taj poziv. Katolički hrvatsko-slovenski sastanak u Ljubljani, na kojem bi se, recimo, iznielo, i šta su sve rimski pape do sada učinili Slavenstvu, puno bi nam osvietlio povjest, uz pomoć Božju mogao bi šta doprinieti i svetomu jedinstvu crkava, a nas bi

samo još više utvrdio u bratskoj slozi uz Krista Gospodina i njegova na zemlji namjestnika. Želim dakle od srca, kad se eto prva javila Ljubljana, neka samo ona počne raditi, te sastavi središnji odbor, koji bi se onda pobriuno za posebne odbore po svih biskupskih gradovih slovenskih i hrvatskih. Kad tako dojde do odbora, doći će i do najlepših ideja i zamisli. Samo, štogod zamislimo i započnemo, neka bude u sdogovoru i zajednici sa našimi dičnimi biskupi, u koje gledajmo danas kao u svoje narodne ljubimce i vodje, koji će nas znati a i moći ponajbolje oduševiti u svetoj ljubavi k vjeri i domovini! — Ta srčni, bratski odziv jednega najuglednejših hrvatskih listov, naj vspodbudi naše somišljenike, da se podajo v izvršitev prelepega namena skoro na delo!

„Strup pomešan z limono“. „Edinost“ je te dni govorila o nevarnost, ki preti narodni eksistenci naši ob periferijah in o neutajljivi nepremični resnici, da si šibki narodi brez garancij za svoj obstanek ne smejo dovoljevati vsacega luksusa, ki si ga morejo dovoljevati močni in v vsakem pogledu situirani narodi. „Narod“ je dejal, da so ti nazori „Strup pomešan z limono“. Mi temu pristavljamo: Naj bi slovenska inteligenca, kolikor jo je še pametne, dala enkrat res piti „Narodu“ „strup, pomešan z limono“.

Kranjske „solze“! Pišejo nam: Te dni mi je prišel v roke neki popolnoma nemški krstni list. Na samonemški tiskovini je stalo: Land: Krain, Diöcese: Laibach — Ostrožnabrdo in datum: Suhor 21/3/01 Niso li to „solze“ žalosti ki nam prihajajo iz 95% slovenske dežele Kranjske.

Občine in društva! Odpošljite nemudoma takoj peticije za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Naj ne bomo nobene slovenske občine in društva, ki bi se ne oglasilo v tej važni zadevi. Peticije odpošljajte svojim poslancem, da jih oddajo na primernem mestu. Za peticije nasvetujemo naslednji obrazec: „Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje! Odbor občine (društva) je v svoji seji dne izrekel (soglasno) prepričanje, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za Slovence in tudi druge narode na jugu Avstrije živa potreba, in je zategadelj sklenil prositi visoko c. kr. vlado, da čim preje izposluje tako vseučilišče. Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo (društvo). — Županstvo (društvo) v (Pečat.) (Podpisi.)

Za vseučilišče v Ljubljani se je pričelo po Slovenskem živahno gibanje. Oglašajo se občine in društva s peticijami. Slovensko delavstvo zavzema v tem gibanju odlično stališče. Kakor naznanjamo na uvodnem mestu bode jutri v tukajšnjem „Katoliškem domu“ javen shod za vseučilišče v Ljubljani.

Slovensko vseučilišče in ljudskošolsko vprašanje v Trstu. Znano je, da vlada ne privoščiti tisočem Slovencev v Trstu niti slovenske ljudske šole in da mora za ljudsko šolstvo v Trstu skrbeti „Družba sv. Cirila in Metoda“. „Slovenec“ je o tem kričečem dejstvu priobčil te dni izboren članek, katerega zaključuje s pozivom: „Zraven slovenske univerze, zraven priznanja izpitov na univerzi v Zagrebu naj bo tudi ljudsko šolsko vprašanje tržaških Slovencev na dnevnem redu.“ Ali bi ne mogli slovenski poslanci skupno z družbo sv. Cirila in Metoda storiti v tem oziru pri vladi takoj primerne korake? Sedaj je železo gorko.

Nemški igralec izginil. Nemški igralec Minich je izginil iz Ljubljane. Vzela ga je noč. Mož je nedavno napravil s svojimi psokami proti Slovincem veliko vika po Ljubljani.

Protestantska agitacija v ljubljanski okolici. Piše se nam: G. urednik: Pošljem Vam Chraskov pamflet „Dalmatinovega Jurija“, ki sem ga dobil pretečeno nedeljo pri neki stranki pri Bizoviku. Te „Jurije“ je dotični „kontrabantar“ prodajal ljudem po 60 h. „Človečja srca“ pa, in še nekaj drugih knjižic je pa „Jurijem“ dodajal kot nameček — brezplačno. — „Dalmatinovi Jurij“ je prava „špiža“ za dr. Tavčarjevo „preperelo slamo“. Če bodem staknil še kaj protestantskih smetij Vam jih bodem

poslal za v — peč. Opis kolporterjeve „figurice“ je sledeči: Postave je srednje — od 162 do 165 cm. — visok. Obraza je okroglega in bolj plošnatega, brke ima rujave in ne pregoste; pod spodnjim žabljem ima enake barve „knebelček“. Obleko je imel takrat čedno in rujavo ter se je ponašal z neko zlato verižico ob žepni uri. Ves je izgledal kot „pravcati agent“. Jeziček je imel jako namazan in priliznjen; svoje smeti je ljudem neizrečeno hvalil kot najboljše krščanske proizvode. — Naj si naši somišljeniki dobro zapomnijo opis kolpoterjeve osebe in kadar se bode zopet upal agitirati po ljubljanski okolici, naj ga najprej primerno taki agitaciji poplačajo, potem pa izroče orožnikom!

Praga za slovensko vseučilišče. V Pragi se je vršil manifestacijski shod slovanskih visokošolcev za univerzo v Ljubljani. Nad 3000 dijakov je navdušeno sprejelo dotično resolucijo.

Državni zbor in naše vseučilišče. — Začetkom seje dne 12. t. m. so slovenski poslanci Šušteršič in Ferjančič ter Hrvat Ivčević predložili nujni predlog za ustanovitev vseučilišča za Jugoslovane, sestavljenega iz juridične, filozofične in teologične fakultete. V utemeljevanju nujnosti predlagatelji povdarjajo, da so Slovenci že pred 50 leti zahtevali slovensko vseučilišče. Ta zahteva Slovencev je postala sedaj zopet aktualna, ko je naučni minister Italijanom obljubil, da se jim ustanovi ali juridična fakulteta v Inomostu, ali pa popolno vseučilišče kje drugje. Predlog pravi da mora nad dva milijona Jugoslovancev v Avstriji pošiljati nad 700 visokošolcev na nemške univerze. Zaključen je s trditvijo, da je taka zahteva opravičena ter koristna ne le Jugoslovanom samim, temveč splošno vsej državi.

Direktni eksport posameznih zadrug v prekmorje. G. dr. Karol Pečnik v Aleksandriji priobčuje pod zgoranjim naslovom jako poučen in zanimiv članek v „Narodnem Gospodarju“. Na ta članek opozarjamo vse kmetovalce in vse tiste, ki se zanimajo za zadružništvo.

Slavnost 400 letnice hrvaškega slovstva. Te dni so Hrvatje slavili važno slavnost, 400 letnico umetnega hrvaškega slovstva. Od vseh strani so bili zbrani v Zagrebu možje vseh slojev in tudi Slovenci so odposlali v Zagreb k slavnosti deputacijo. In koga so slavili kot začetnika umetnega hrvaškega slovstva? Marka Maruliča, ki je preživel nekaj let tudi v samostanu na otoku Šotli. Marulič je svoje življenje posvetil samo pisateljevanju in pobožnemu razmišljevanju. Tako je „Narodova“ gospoda! Povsod kamorkoli pogledate, vidite, da so stvaritelji velikih del med Slovani ljudje, katerim se ne more očitati niti pičice vašega kričaštva.

Iz tajne seje ljubljanskega obč. sveta. Kaj pomenja to? Obč. svetnik za svetnikom vstaja in se muza skozi vrata. Precej osamljen ostane župan Hribar s svojim predlogom, da bi šel v Zagreb k slavnosti 400 letnice zastopat obč. svet. Hribar pravi, da obč. svet ni bil povabljen, a da je on dobil vabilo za svojo osebo torej občinskemu svetu lahko stori uslogo da ga v Zagrebu zastopa. Obč. svetniki so mnenja, da naj le gre v Zagreb na svoje stroške in se zmužajo iz dvorane. Hribar je končno res šel v Zagreb, kjer je na slavnosti 400 letnice hrvatske književnosti priporočal — kreditno banko, kateri je predsednik.

Umrli je v Gočah župan Žgur. Gočani ne žalujejo po njem, vsaj je njegova oseba znana izza znane goške pravde. — V Ljubljani je umrl bivši okrajni glavar ljubljanske okolice c. kr. vladni svetnik v pokoju Ivan Mahkot. — Na Lokah pri Kamniku je umrl posestnik Jožef Smolnikar, oče gospoda stolnega vikarja Luka Smolnikarja in c. kr. majorja Frana Smolnikarja v 85 letu svoje starosti. N. v. m. p.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani je te dni izvajala na svojem koncertu tako veličastno skladbo, da smo vsi Slovenci lahko ponosni na ta naš glasbeni zavod. 140 pevcev in pevk in 46 godcev je pod nedosežnim vodstvom gosp. koncertnega vodje Hubada proizvajalo največje zborovo delo največjega skladatelja celega sveta, Beethovenovo „Slavnostno mašo“ in

to s samo domačimi močmi. Ni čuda da so bili mnogobrojni poslušalci, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, uprav oduševljeni. Torej čast „Glasbeni Matici“, ki skrbi za častno ime Slovencev!

Iz Kranja se poroča: V nedeljo 10. t. m. je imelo moško pevsko društvo „Kranj“ v prostorih g. J. Šink ob 5ti uri izredni občni zbor, kojega se je udeležilo lepo število udov. Po običajnem pozdravu društvenega predsednika g. Rebolja prebere g. tajnik Puhar zapisnik o o zadnjem občnem zboru in o prvi seji odborovi. Vaje za pevce bodo ob torkih in petkih. Po odobrenji zapisnika predlaga g. prof. Jarc premembo nekaterih točk v pravilih, ki je bila soglasno sprejeta. Po raznih nasvetih se je zaključil izredni občni zbor.

Zmajev na novem Fran Jožefovem mostu v Ljubljani občinstvo ne občuduje toliko, kolikor zbija iz njih dovtype. Tako se je zadnjič nek možakar silno jezil pred mostom z gospodom, ki je hvalil napredek Ljubljane in kot dokaz napredka navedel zgradbo novega dragega mostu. „Vse bi bilo prav“, dejal je možakar gospodu, „a nekaj je Hribar pa le pozabil.“ „Kaj pa?“ vprašal je radovedno gospod. „Veste kaj“, odgovoril je možakar, „ako so že toliko dali za most, naj bi še to napravili, da bi zmaji gobce odpirali in zapirali. To bi jih zijali Ljubljancje! Sedaj morajo ubogi zmaji ves čas imeti odprta usta in revežem se kar zelene sline cede po Škerjančevih klobasah“. Tako se ljudje norčujejo iz zmajev in v neki gostilni so celo te dni znani šaljevalci pripravili nekega „purgarja“, da je vložil rekurz proti zmajem na deželno vlado, češ, da bi na jubilejnim mostu morali biti orli. Sedaj se pod zmajem na desni strani mostu kažejo razpoke na temeljih, kar ni čuda, ako se pomisli, da zmaji vlečejo most na vse štiri strani. Novi most ima tudi v svojem spodnjem delu na vsakem koncu posebne prostore z razgledom na Ljubljano in v katerih prostorih bi se dalo najbrže, kakor se je ponorčeval neki tržaški list, komodno prebivati. Ako bi se torej zgodilo nekega lepega jutra, da obišče našo metropolo drug silen potres — „hišni krah“ v financijskem oziru, imeli bi razni lišni gospodarji v teh prostorčkih vsaj provizorno zavetje z razgledom na Ljubljano. Za tisti slučaj pa bi morda kazalo graditi še en tak most z enakimi „bivališči“ morda — šentjakovski. Na njem pa bi tudi morali biti oni strašni zmaji — pripodoba domačega prepira . . .

Novo pokopališče v Ljubljani. Obč. svet ljubljanski je sklenil pozvati upraviteljstvo pokopališča naj se do 1. februarja 1902 izjavi, da zgradi novo pokopališče kaka 2 kilometra proč od Ljubljane. Obč. svetnik Bleiweis je priporočal — sežiganje mrličev. Ako bi še živel njegov oče, ali bi ga prijel za ušesa?

Anton Foersterjeve „Cecilije“ je pošel sedaj tudi drugi del in se torej ne more več naročevati. Družba sv. Mohorja bo pri-skrbela pa ponatisek tudi tega dela, in sicer s popravljenim besedilom itd., da se bo ponatisek drugega dela ujemal s ponatiskom prvega. — Ponatis „Cecilije I. del“ pa je zdaj dobiti v družbeni tiskarni. Najboljše je, da se pri naročilih pošlje denar takoj z naročilom. Kdor je to knjigo naročil, a denarja še ni poslal, naj to stori sedaj, in se mu potem takoj doloži. „Cecilije I. del“ velja: za ude broširan iztis 1 krono, v prt vezan 1 krono 80 vin., v polusnje 2 kroni. Za neude in po knjigarnah broširan iztis 1 krono 40 vin., v prt vezan 2 kroni 20 vin., v polusnje 2 kroni 40 vin. Poštne je za posamezne pošiljatve plačati 30 vinarjev.

Nemskonacionalni časnikarji iz planinskih dežel so imeli nedavno v Celovcu sestanek. Pritoževali so se, da se Wolfjanci nazivljejo „Vsenemci“, češ, da niso nič boljši Nemci, nego nemški nacionalci. Na sestanku se je sklenilo, da se odslej v nemško-nacionalnem časopisju ne bode Wolfova stranka več nazivala „allddeutsch“ to je „vsenemska“, ampak da ji bodo odslej nadelo ime „Schönererijanska“. Na shodu je bilo zastopanih 16 listov.

Nacionalno očiščenje nemških turnarskih društev. Od zveze nemških turnarskih društev so dobila posamezna društva ukaz izločiti iz

svoje srede vse one turnarje, ki niso nemško arijskega pokoljenja. Ta ukaz je naperjen v prvi vrsti zoper nemške Žide; ako bi se na ta način postopalo istotako strogo zoper slovenske renegate, potem bi moral pač „Turnverein“ v Celju razpasti, ker celjski turnarji po veliki večini niso nemško-arijskega rodu, temveč so slovenski uskokci in kot takšni ne zaslužijo nikakega zaupanja. Saj kdor zataji svojo narodnost, dela zoper svojo vest, kdor pa dela zoper svojo vest, ta ni pošten človek.

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič in Valenčič v Ilirski Bistrici naročila „Gospodarskega društva“ v Šmihelu na Krasu ni hotela izvršiti in je društvu pisala: „V posesti Vašega cenjega naročila obžalujemo, da istega zaradi današnjih na Kranjskem vladajočih Vam znanih razmer izvršiti ne moremo“. Toliko v ravnanje tistim našim somišljenikom, ki si morda še naročajo testenine pri tej tvrdki. Vsakdo ve, kako se naj pri kupovanju testenin z ozirom na tvrdko Žnideršič in Valenčič obnaša. Kadar se komu v trgovini ponujajo te testenine, naj se spomni na zgoraj opisano obnašanje te tvrke!

Slovenec in Francozje. „Le Siècle“ ugledni pariški list prinaša zanimiv članek o Slovencih pod naslovom „L'Autriche slave“. Članek dokazuje važnost Slovencev na jugu.

Martinov večer. Jutri priredi tukajšnje „Kat. rokodelsko društvo“ zanimiv „Martinov večer“. Torej — jutri v „Rokodelski Dom!“ Vspored bo obsegal: Petje: 1. „Pastir“, vglasbil F. Juvanec. 2. „Kdo je mar?“, vglasbil B. Ipa-vic. 3. „Slovanski brod“, vglasbil Fr. Gerbič. 4. Kuplet „Dienstmann“, vglasbil Al. Sachs, poje J. Ložar. 5. Igra: Zamujeni vlak. Veseloigra v petih dejanjih. — Spisal A. Kržič. Prosta zabava. Začetek točno ob 6. uri zvečer. Vstop brez vabila ni dovoljen.

Domača umetnost. Domači kamnosek g. Ignacij Čamernik je izvršil krasen, res jako umeten spomenik na grob pokojnega g. Juvančiča. Spomenik, ki je postavljen na tukajšnjem pokopališču, predstavlja umetno skupino: žalujočo ženo na grobu svojega moža. Vsa izdelava priča o vešči, spretni roki g. Ignacija Čamernika in zbuja umevno pozornost obiskovalcev našega pokopališča. To delo hvali, a tudi priporoča mojstra!

Mrtvo so našli te dni M. Likozar na Primskovem pri Kranji. Najbrže se je zadušila. Bila je udana pijači.

Varstvo domačemu vinu! Zadnji „Slov. Gospodar“ pripoveduje o zborovanju pri Sv. Križu tik Slatine, da se je izrekla želja, naj zahtevajo slovenski državni poslanci varstvo domačemu vinu. Na to odgovarjamo, da je poslanec Žičkar v seji dne 7. novembra t. l., toraj isti dan, ko se je „Slov. Gospodar“ tiskal, izročil v zbornici predlog, v katerem zahteva, naj vlada takoj predloži zbornici zakon, v katerem se prepove sleparija, kakoršno vganjajo zdaj nekateri nepošteni vinski trgovci. Poslanec Žičkar je že storil v tem oziru potrebne korake.

Deželnozborske volitve v Istri. Na slovanski in italijanski strani se že pripravljajo za nove volitve v deželni zbor. Italijani so za te volitve izdali povelje, da treba ob teh volitvah hrvatsko-slovensko stranko popolnoma vreči ob tla. Slovani bi se sicer ne bali bližajočih se volitev, ko bi le vlada bila nepristranska in ne podpirala Italijanov. Sedaj pa smejo Italijani storiti, kar hočejo, a vlada gleda skozi prste. Jugoslovanski poslanci bodo morali paziti na te volitve ter vsako krivico naznaniti na višjem mestu.

V Ameriko se je odpeljalo te dni z ljubljanskega kolodvora sedemintrideset oseb.

Deželnozborske volitve na Goriškem. Kandidatje „Slogin“ stranke so: I. V kmečkih občinah, ki bodo volile v četrtek dne 5. decembra: 1. za sodne okraje Tolmin, Bovec, Cerklje, Kobarid: dr. Anton Gregorčič, profesor bogoslovja in državni poslanec v Gorici ter Ernest Klavžar, deželni uradnik v pokoju v Gorici; 2. Za sodne okraje: Gorica (okolica), Ajdovščina in Kanal: Ivan Berbuč, profesor na c. kr. realki v Gorici, ter Blazij Grča, župnik v Šempasu; 3. za sodna okraje: Sežana in Komen: dr. Josip Abram, odvetnik v Go-

rici, ter Anton Černe, posestnik in župan v Tomaju. II. V velikem posestvu, ki bo volilo v sredo 11. decembra: Anton Jakončič, veleposestnik in zasebni uradnik v Gorici, Anton Klančič, veleposestnik in župan v Podgori, ter dr. Josip vitez Tonkli, veleposestnik in odvetnik v Gorici. Za trge kandiduje tudi dr. J. vitez Tonkli. To so pravi možje! Volivci volite jih z zaupanjem!

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Urejuje Anton Koblar. Letnik XI. Izšel je ravnokar sešitek 3. in 4., z naslednjo zanimivo vsebino: Razprave. 1. I. Barlè: Nekoliko podatkov za zgodovino belokranjskih župnij; 2. V. Steska: Dolničarjeva ljubljanska kronika od 1660—1718 (Dalje); 3. Dr. Josip Lésar: Kartuzijan Nikolaj Kempf (1397.—1497.). Mali zapiski. 1. A. K.: Slovestvo. Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj, spisal Josip Lavtižar; 2. A. K.: Nekoliko kranjskih župnikov.

Razne stvari.

Nekaj o štolnini. Kaj radi se zadirajo naši za vse „dobro“ vneti liberalci in njihovi prijatelji v „farsko bisago“, ki je po njih mnenji nenasitljiva. Zelo na poti jim je posebno štolnina v katoliški cerkvi. Tu hočemo našim bralcem podati, kako visoko štolnino morajo plačevati protestantje, za koje se liberalci zadnji čas tako vnemajo. Presbiterij protestanske cerkve v Ašu je dne 1. aprila 1901 določil ta-le red: Za krste je plačati štole v 1. razredu 30 kron, v 2. raz. 20 kron, v 3. raz. 10 kron, v 4. raz. 6 kron in v 5. raz. 4 krone. (Pri nas se pri krstih nič ne zahteva, le v nekaterih krajih, daje ljudstvo prostovoljno malo darilo.) — Za oklice: 1. raz. 40 kron, (g. profesor Grmek od sv. Lenarta berite in strmitel!) 2. raz. 30 kron, 3. raz. 15 kron, 4. raz. 10 kron, 5. raz. 6 kron. — Od poroke: 1. raz. 40 kron, 2. raz. 20 kron, 3. raz. 10 kron, 4. raz. 5 kron, 5. raz. 2 kroni. — Od pogrebov pri odraslih: 1. raz. 200 kron, 2. raz. 150 kron, 3. raz. 60 kron, 4. raz. 40 kron, 5. raz. 20 kron. (Pri nas se ubožci zastoj pokopljejo.) Od otroških pogrebov: 1. raz. 30 kron, 2. raz. 20 kron, in 3. raz. 12 K. Pri otroških pogrebi se v vseh 3. razredih zvoni samo z 1. zvonom. Temu redu, dostavlja neki socialni demokrat: „Kar se tiče 5. razreda je ta določen samo za reveže in berače. Skoro vedno se rabi le 2. in 3. razred. Iz tega se vidi da znajo protestantje stokrat bolj dreti ljudstvo kot katoličani. Kar pri nas stane 1 novec, stane pri teh ljudskih osrečevalcih več kron.“ Tako piše neki socialist! Mi se strinjamo deloma z njegovo pisavo, liberalcem pa svetujemo naj se odslej v svoji preveliki skrbi za ljudstvo zaganjajo v protestanski prezbiterij, morda utegne pisava „Naroda“ ugodno vplivati nanj.

50 letnica loterije. Mala loterija v Avstriji praznuje letos, žalibog, svoj 50 letni jubilej. Na leto prinaša državi 7 do 8 milijonov goldinarjev.

Najnoveši čudež v Lurdu. Francoski listi poročajo: Karl Kersbild, socialni demokrat iz Lille, je oslepil in je tri leta prosil miloščine po mestnih ulicah. Zadnje dni se je odločil, da gre z božjepotniki v Lurd, a izjavljal je, da ne veruje ničesar in da gre v Lurd le radi tega, da si izprosi ondi kaj denarja. V Lilli so ga zdravniki proglasili neozdravljivim, a ko se je nekaj časa mudil v Lurdu, je nenadoma spregledal ter se je vrnil domov ozdravljen na telesu in duši, to je, ne več socialni demokrat, ampak veren katolik.

Najnovejša ustanova Leona XIII. Sv. oče Leon XIII. je osnoval v Rimu nov cerkveni zavod pod imenom „Apostolski leoninski kolegij za višjo cerkveno odgajo“ s pridruženim semeniščem za klerike. Cerkveni dostojanstveniki in duhovniki globokega znanja, ki so večji del svojega življenja preživeli, upravljajoč semenišča in škofije, pozvani so, da opravljajo novi zavod, kateremu je namen odgojiti dobrih cerkvenih upraviteljev osobito za semenišča. V prostorni zgradbi novega zavoda je omogočeno, da stanuje več sto gojencev. Tečaj te višje cerkvene odgoje bode trajal dve leti.]

Poučna statistika. Na Holanskem se je prijavilo po zadnjem ljudskem štetju 112.276 oseb brezverskim, mej temi 50.978 — žensk. To je pač poučno za versko moč protestantizma, ki ima na Holanskem svojo „moč“.

Socialna predavanja v bogoslovnici v Milanu. V milanski bogoslovnici imajo socialni kurz, da se tako že mladi bogoslovci pripravljajo za socialne misije, katero bodo izvrševali mej ljudstvom. Ta socialni kurz se je pričel na predlog milanskega kardinala.

Okamenelega človeka so našli pri kopanju v rudniku Kolama. Kazali so to etnolično in arheolično redkost na svetovni razstavi v v Buffalo.

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo točno ob polu 8. uri zvečer bode v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ predaval č. g. dr. Janez Krek o velikem revolucionarju Manzziniju. Vstop k predavanju vsakemu prost.

Za srebrni papežev jubilej sv. očeta izda „Slovenska kršč. soc. zveza“ lepo priložnostno igro, ki se bo lahko predstavljala o priliki slavnosti prihodnje leto po vseh naših odrih. V igri se bode proslavljala sv. oče kot socialen papež in velik prijatelj in dobrotnik Slovanov.

Posnemanja vredna prepoved na francoskih železnicah. Na Francoskem so dobila železniške družbe posnemanja vredno prepoved. Minister Bandin je prepovedal, da ne smejo železniški pazniki, sprevedniki itd. služiti nad 12 ur na dan. S tem je minister znatno preprečil izrabljanje delavstva od strani železniških družb. Kaj pa v Avstriji?

Brezposelnost v Budimpešti je ogromna. Sedaj je v Budimpešti brezposelnih delavcev nad 60.000. Liberalni magistrat je odredil, da se vse one brezposelne delavce, ki ne morejo dokazati da imajo v Budimpešti domovinsko pravico — izžene.

Štrajk na Angleškem. Delavski urad na Angleškem je izdal te dni letno poročilo za minulo leto. To izvestje obsega vse važnejše dogodke v delavskem gibanju leta 1900. Kakor je iz poročila razvidno, je na Angleškem vsako leto manj štrajkov. Leta 1896 je bilo 926 štrajkov, leta 1897 že samo 868, leto pozneje je padlo to število na 711. leta 1899 je narastlo na 719, a leta 1900 je padlo zopet število štrajkov na 648. Teh štrajkov se udeležilo lansko leto 188.538 ljudi, ki so izgubili s tem 3,152.694 dnin in zapravili pri tem lepe zneske iz podporne blagajnice. Na Angleškem je torej začelo število štrajkov nazadovati. To je vsekakor veselo znamenje. Sigurno je to vspeh dolgoletnih skušenj starejših organizacij. Štrajka ni začeti brez tehtnega uzroka in tudi ne kar tja v en dan. Poznati je treba dobro razmere, vedeti treba, ali je pravi čas in treba je pred vsem tehtnega vzroka, to je, vzrok za štrajk mora dozoreti v masi, vsi morajo biti prepričani o potrebi štrajka in složno in navdušeno mora iti delavstvo v boj za svoje pravice. Pri nas ni vedno tako. Dejstvo, da na Angleškem krči število štrajkov od leta do leta in da istega ne začenjajo stare in skušene angleške organizacije brez tehtnih in velevažnih vzrokov, nas potrjuje v našem prepričanju z ozirom na štrajke, ki smo ga v našem listu večkrat povedali. Med 948. štrajki v minulemu letu, se jih je 438 uprizorilo zaradi zahtev povišanja plače in le malo radi skrčenega ali podaljšanega delavnega časa ali pa utrgavanja in znižanja plače. Precejšnje število štrajkov se je začelo tudi zato, ker so se organizirani delavci branili delati z neorganiziranimi. Število štrajkov radi tega vzroka se je začelo procentovalno silno množiti. Lani so uprizorili radi tega 3.7 odstotkov štrajkov, letos pa že 14.5 odstotkov. Ako se v tem oziru v kratkem ne doseže kak nov izhod,

utegne nastati tekom nekaterih let med angleškim delavstvom samim prava vojna. Kakor tudi že prešnja leta, tako so tudi letos največkrat štrajkali rudarji in sicer pripade na nje 39 odstotkov ali skoro dve petinki udeležbe na štrajku. V lanskem letu se je pomnožilo število štrajkov edino le med prevažalci in delavci po lukah, povsod drugod pa je število štrajkov upadlo.

Ljudsko bolniško blagajno je ustanovila krščanskosocijalna organizacija v Celovcu. Dosej so na Koroškem tri take blagajne.

Proti trgovini z dekleti. Ta mesec je zboroval v Antwerpen pripravljalni zbor v zatiranje mednarodne trgovine z dekleti. Razprave so bile tajne. Razpravljalo se je o natančnejšem kontroliranju železnic in parnikov v izvoznih in uvoznih mestih; v to svrhu in v svrhu opazovanja državnih mej naj bi se dosegel sporazum med policijskimi uradi raznih držav. Govorilo se je nadalje o človekoljubnih ustanovah, ki bi naj varovale dekleta pred zanjkami, katere jim nastavlja trgovci s človeškim mesom. Zborovanja so se udeležile sledeče države: Nemčija, Holandska, Anglija, Italija, Belgija, Norveška, Švedska, Rusija, Švica in Francija; Avstrija ni bila zastopana, kakor da bi to vprašanje ne bilo tudi življensko vprašanje naše države!

V trboveljskem premogokopu se število delavcev zmanjša, ker je premalo odjemalcev premoga.

Listnica uredništva. Gg. dopisnike prav lepo prosimo, da blagovolijo dopise splošne vsebine doposlati nam vedno do srede ali vsaj do četrta jutraj. Dopisi nujne plemišne vsebine ali novice se sprejemajo tudi pozneje. Gg. somišljenike iz naših mest in trgov prosimo, da nas podpro z obilnim dopisovanjem.

Srajce za gospode

le samo dobri izdelki

po znižani ceni

I. vrste	gld. 1.15.
II. „	„ 1.45.
III. „	„ 2.—

(39) 5—1

priporoča

Alojzij Persché

zraven mestne hiše.

Zaupna brzojavna poročila!

Iznenaden dogodek! P. n. slavnemu občinstvu v mestu in na deželi se naznanja, da vsled dogovora od 30. oktobra 1901 se od 1. novembra naprej pri gospodu

Ivan Miklauc-u v Ljubljani

samo na

Starem trgu št. 13 „Pri zvezdi“

popolnoma prodaja: konfekcijsko, manu-fakturno, pleteno, perilno blago; potem odeje, ogrinjavke, berolinske rute vsake barve, mnogobrojna izbira zimskih ženskih površnih jopic ali bluz, in še velika izbira, kar ni vse tu navedeno, zimsko in letno blago, kar se še sploh v prodajalni nahaja, po neizmerno nizki ceni. — Ker ravno tako ugodne prilike za nakup do zdaj nikoli še ni bilo, se slavno p. n. občinstvo uljudno vabi, da se nemudoma posluži te najnovejše prilike, katera se ravno zdaj nudi.

Zagotavljam p. n. občinstvo, da se pri meni dobro in trpežno blago mnoge ceneje prodaja, kakor v vsaki ljubljanski razprodaji, katero se sploh uradno dovoljuje.

Dokaz temu je na vsakem komadu v izlozbi na cenilnicah razvidno.

Za mnogobrojen obisk in naklonjenost še nadalje prosim

(42) 2—1

Ivan Miklauc

samo na Starem trgu št. 13 „Pri zvezdi.“

Pri nakupovanju
suknenega in manu-
fakturnega blaga

se opozarja na trdko

HUGO JKL

v Ljubljani

v Špitalskih ulicah šte. 4.

Velika zaloga (25) —13

suknenih ostankov.

Hrasne novosti

svila za bluze in obleke, črna od 98 kr., barvana od 95 kr. naprej do 6 gld., baržun za bluze od 95 kr. naprej do 4 gld. Dalje največja izbira nakičnih stvari, modnih pasov, torbic, mrežic i. t. d.

priporoča 3 odličnim spoštovanjem

(38) 3—1

Alojzij Persché

Pred škofijo zraven mestne hiše.

Pozor! Pozor!

V sredo, dne 20. novembra,
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Predaval bo

gosp. dr. Iv. Ev. Krek.

Vstop je prost.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!

Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze“

Corset Paris!

Najnovejše moderne

moderce

(40) —1

priporoča

Alojzij Persché

Pred škofijo 22.

Pravo naravno sadno žganje

kakor češpljevec, češnjevec, hrušovec
itd. za namako jagod in drugega sadja
prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana

Dolenjska cesta.

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg
s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po po-
vzetju. (23) —14

Rokavice

iz

tkanine, glacé in pralnega usnja
dobre vrste

(41) —1

kakor tudi

kožice za snažiti

(Putzhäutel)

v različni velikosti po nizki ceni pri

Alojziju Persché

Pred škofijo 22.

Denarni promet do 30. sept. 1901:

K 17,006.531.88.

Stanje vlog dné 30. sept. 1901:

K 7,263.956.34.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

V Ljubljani, Kongresni trg 2, I. nadstr.

sprejema hranilne vloge od vsakega, je li njen
zadružnik ali ne, in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, ker plačuje rentni davek
iz svojega.

(43) 7—1

Uradne ure vsak delavnik od 8. do 1. ure.